

Dal nám Písmo: Základy interpretace

Lekce 5

Složitost významu

Manuscript

thirdmill

Biblical Education. For the World. For Free.

Videa, studijní příručky a další zdroje najdete na webu Thirdmill.org.

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být reprodukována v jakékoli formě nebo jakýmkoli způsobem za účelem zisku, s výjimkou stručných citací pro účely recenze, komentáře nebo vědecké práce, bez písemného povolení vydavatele, Third Millennium Ministries, Inc., 316 Live Oaks Blvd., Casselberry, Florida 32707.

Pokud není uvedeno jinak, všechny citáty z Písma pocházejí z Českého Studijního Překlada. Použito se svolením KMS a Nadačního fondu ČSP.

O SPOLEČNOSTI THIRDMILL

Thirdbmill je nezisková evangelikální křesťanská služba, která byla založena v roce 1997 a jejímž cílem je poskytovat:

Biblické vzdělávání celému světu zdarma.

Naším cílem je nabídnout bezplatné křesťanské vzdělávání statisícům pastorů a křesťanských vedoucích po celém světě, kteří nemají dostatečné vzdělání pro službu. Tento cíl naplňujeme tím, že vytváříme a celosvětově šíříme bezkonkurenční multimediální seminární kurikulum v angličtině, arabštině, mandarínštině, ruštině a španělštině. Naše lekce jsou také překládány do více než tuctu dalších jazyků prostřednictvím našich partnerských služeb. Učební plán se skládá z graficky zpracovaných videí, tištěných instrukcí a internetových zdrojů. Je navržen tak, aby jej mohly používat školy, skupiny i jednotlivci, a to jak online, tak ve vzdělávacích komunitách.

V průběhu let jsme vyvinuli vysoce nákladově efektivní metodu tvorby oceňovaných multimediálních lekcí s nejlepším obsahem a kvalitou. Naši autoři a redaktori jsou teologicky vzdělaní pedagogové, naši překladatelé jsou teologicky zdatní rodilí mluvčí cílových jazyků a naše lekce obsahují poznatky stovek uznávaných profesorů seminářů a pastorů z celého světa. Kromě toho naši grafici, ilustrátoři a producenti dodržují nejvyšší výrobní standardy a používají nejmodernější vybavení a technologie.

Pro dosažení našich distribučních cílů Thirdbmill navázal strategická partnerství s církvemi, semináři, biblickými školami, misionáři, křesťanskými vysílacími společnostmi a poskytovateli satelitní televize a dalšími organizacemi. Tyto vztahy již vedly k distribuci bezpočtu videolekcí domorodým vedoucím, pastorům a studentům seminářů. Naše webové stránky také slouží jako distribuční cesty a poskytují další materiály, které doplňují naše lekce, včetně materiálů o tom, jak založit vlastní vzdělávací společenství.

Společnost Thirdbmill je daňovým úřadem uznána jako korporace 501(c)(3). Jsme závislí na štědrých přispěvcích církví, nadací, podniků a jednotlivců, které lze odečíst z daní. Další informace o naší službě a informace o tom, jak se můžete zapojit, najdete na [adrese](http://www.thirdmill.org) www.thirdmill.org.

Obsah

ÚVOD	1
DOSLOVNÝ SMYSL	1
Více významů.....	2
Jediný význam	5
PLNÁ HODNOTA	8
Původní význam.....	8
Biblická zpracování.....	10
Legitimní aplikace.....	13
ZÁVĚR	16
PŘÍSPĚVATELÉ	17

Dal nám Písmo: Základy interpretace

Pátá lekce Složitost významu

ÚVOD

V diskusích o biblické hermeneutice se často objevuje staré přísloví. Zní asi takto: „Význam je jeden, ale existuje mnoho aplikací tohoto významu.“ Bible nám například dává jednoduchý, přímočarý pokyn typu: „Miluj svého bližního.“ To je velmi jednoduché. Tento pokyn však musíme v našich životech aplikovat mnoha různými způsoby, protože jednáme s různými bližními za různých okolností.

Jakkoli může být tento vhléd užitečný, při výkladu Písma musíme uznat, že význam každé biblické pasáže je složitý a mnohotvárný. Takže místo toho, abychom říkali: „Existuje jeden význam, ale mnoho aplikací,“ je mnohem užitečnější říci něco takového: „Existuje jeden význam, ale existuje mnoho dílčích shrnutí tohoto jednoho významu. A existuje mnoho dalších aplikací.“ Jeden význam každé biblické pasáže je natolik komplexní, že bychom se měli naučit, jak jej shrnout mnoha různými způsoby, a pak jej aplikovat na náš život.

Toto je pátá lekce z cyklu *Dal nám Písmo: Základy výkladu*. Tuto lekci jsme nazvali „Složitost významu“, protože budeme zkoumat způsoby, jakými křesťané v průběhu věků přisuzovali biblickým pasážím různé druhy a různá množství významů.

Naše diskuse o složitosti významu Bible se rozdělí do dvou částí. Nejprve se budeme zabývat tím, co vykladači často nazývají „doslovným smyslem“ Písma. A za druhé se zaměříme na plnou hodnotu textu, která různými způsoby přesahuje doslovný smysl. Nejprve se zaměříme na doslovný smysl Písma.

DOSLOVNÝ SMYSL

Pojem „doslovný smysl“, někdy označovaný latinským výrazem *sensus literalis*, se v dnešní době často zaměňuje s pojmem „doslovný výklad“. „Doslovný výklad“ označuje toporný nebo mechanický přístup k chápání Bible. Historicky však termín „doslovný smysl“ vždy znamenal něco mnohem podobnějšího tomu, co moderní evangelikálové nazývají „původní význam“ nebo „gramaticko-historický význam“ pasáže.

Doslovný smysl chápe slova a věty Písma podle záměrů autora a historického kontextu jejich původních posluchačů.

Věnuje pozornost různým žánrům v Písmu. Uznává řečnické figury, jako jsou metafory, přirovnání, analogie a hyperbola -- abychom jmenovali jen některé z nich. Bere historii jako historii, poezii jako poezii, přísloví jako přísloví atd.

Existuje řada různých žánrů biblických knih a je důležité pochopit rozdíly v těchto žánrech, abychom jim mohli porozumět a vhodně je interpretovat. Ne všechny žánry chápeme tak, že dělají zcela stejnou věc zcela stejným způsobem. A tak tím, že rozumíme žánrům biblických knih a věnujeme jim pozornost, umožňujeme samotným knihám, aby určovaly program toho, jak máme tyto knihy vykládat.

- Dr. Brandon Crowe

Když si uvědomíme, že doslovný smysl biblické pasáže zahrnuje mnohem více než jen slova napsaná na stránce, začneme si uvědomovat, jak komplikovaný může být *sensus literalis* každé pasáže. Záměry autorů jsou mnohotvárné. Žánrové ohledy komplikují smysl pasáže. Množství úvah přináší také řečnické figury a podobně. Tyto faktory odhalují rozmanité složitosti původního významu každé biblické pasáže. A tyto složitosti vedly mnoho křesťanů s dobrými úmysly k tomu, že k významu Písma přistupovali různými způsoby.

V průběhu dějin křesťané téměř jednomyslně potvrzovali potřebu nalézt doslovný smysl nebo původní význam biblických textů. Ozývaly se však i jiné hlasy, které tvrdily, že význam Písma je natolik složitý, že jej nelze dostatečně shrnout pod hlavičku doslovného smyslu. V této části naší lekce se tedy budeme zabývat historií pojmu „doslovný smysl“, abychom zjistili, jak nám správně chápaný doslovný smysl může pomoci zkoumat a popsat složitý význam Písma.

Podíváme se na dva hlavní způsoby, jak byla složitost významu Písma spojována s jeho doslovným významem. Za prvé uvidíme, že někteří Kristovi následovníci tvrdí, že doslovný smysl je pouze jedním z mnoha významů Písma. A za druhé se zaměříme na myšlenku, že doslovný smysl je jediným významem Bible. Podívejme se nejprve na přesvědčení, že doslovný smysl je pouze jedním z více významů Písma.

VÍCE VÝZNAMŮ

V rané církvi byla myšlenka, že Písmo má více významů, do značné míry výsledkem alegorického přístupu k hermeneutice. Alegorický přístup je takový, který vykládá historické osoby, místa, věci a události popsané v Písmu jako symboly nebo metafory duchovních pravd. Strom může představovat království, válka může představovat vnitřní boj s hříchem atd. Při alegorickém výkladu jsou fyzické skutečnosti popsané v Bibli často bagatelizovány, a dokonce mohou být odmítnuty jako nedůležité nebo nepravdivé. A duchovní myšlenky, které tyto fyzické skutečnosti představují, bývají považovány za důležitější záležitosti Písma.

Křesťanské alegorické přístupy jsou někdy odvozovány od židovského učence Filóna Alexandrijského, který žil přibližně od roku 20 př. Kr. do roku 50 po Kr. Filón položil základy křesťanských alegorických metod tím, že považoval hebrejská Písma za alegorie, které odhalují vyšší duchovní pravdy.

Po Filónovi zaujali v prvních staletích církve podobný přístup k výkladu Starého i Nového zákona přední křesťanští učenci. To platilo zejména pro alexandrijskou katechetickou školu, která vyučovala teologii a výklad Bible pro studenty teologie.

Jedním z nejnámějších učitelů katechetické školy byl Origenes, který žil v letech 185 až 254 po Kr. Origenes rozdělil význam Písma na dvě kategorie: doslovný smysl a duchovní smysl. Vychází ze Pavlova rozlišení mezi literou a duchem Zákona ve 2 Kor 3:6, Origenes tvrdil, že každá pasáž Písma má dva hlavní typy významu: literu textu a ducha textu. „Literou“ Origenes myslel prostý význam slov v jejich gramatickém kontextu. A „duchem“ textu myslel přenesené významy -- významy, které přesahují prostý smysl samotných slov. Origenes měl tendenci ztotožňovat literu textu s jeho doslovným významem a hájil autoritu doslovného významu. Kromě toho však Origenes tvrdil, že zralí, duchovní věřící by se měli dívat za doslovný význam a hledat duchovní smysl Písma.

Například ve svém díle *O prvních principech*, kniha 4, kapitola 1, oddíl 16, Origenes tvrdil, že příběhy o stvoření v Genesis 1 a 2 jsou v rozporu s rozumem, a proto by křesťané měli ignorovat jejich doslovný smysl a hledat hlubší duchovní význam. Není divu, že Origenovy alegorické metody byly v historii mnohokrát kritizovány. Jeho přístup však přesto významně ovlivnil směřování raně křesťanské hermeneutiky.

Někteří starověcí vykladači, jako například Jan Zlatoústý, měli brilantní postřehy o biblických vyprávěních, jako je kniha Skutků apoštolů, a měli tendenci je číst doslovněji. My obvykle čteme vyprávění tak, že se snažíme slyšet, co vyprávění říká, a snažíme se z něj vyvodit poučení nebo morální ponaučení. Máte jiné vykladače, jako byl Origenes, kteří měli tendenci alegorizovat, převádět je na řadu symbolů, a nebezpečí této metodologie spočívá v tom, že Bible nebyla ve skutečnosti napsána tak, abychom ji takto uchopili. Máte tu metodu, která je vlastně odvozena od řeckých filozofů, kteří se snažili vysvětlit staré mýty, trapné věci ve starých mýtech, a někdy přístup k Bibli s touto metodou hraničí. Už se nesnaží slyšet, co říká samotný text. Snaží se ho učinit v jistém smyslu inspirovanějším tím, že do něj čtou něco jiného. Přitom i Origenes má někdy opravdu dobré postřehy.

- Dr. Craig S. Keener

Origenův sklon ke spirituálnímu neboli alegorickému přístupu k Bibli odrážel vliv novoplatonismu na ranou církev. Podle tohoto názoru Písmo pocházelo od Boha, který byl čistým nebeským duchem. A v důsledku toho se předpokládalo, že Písmo ve skutečnosti neučí o hmotném světě. Hmota byla ze své podstaty zlá. Když tedy Písmo odkazovalo na fyzické věci, které se odehrávaly v dějinách, ve skutečnosti poukazovalo na nebeské, duchovní pravdy, které bylo možné rozpoznat pomocí alegorie. Pravý význam Písma podle tohoto názoru spočíval v těchto vyšších duchovních pravdách a rozpoznání těchto pravd bylo nejvyšším cílem biblického výkladu.

Je smutné, že mnoho křesťanských teologů tyto představy přijalo. Narazili přitom na vážné problémy s biblickými popisky hmotného světa. Starý zákon se zaměřuje na tyto věci: stvoření vesmíru, pozemská požehnání v životě Božího lidu, fyzické vysvobození Izraele z otroctví v Egyptě a zřízení pozemského království pro Boží lid v zaslíbené zemi. Nový zákon se zaměřuje na fyzické události v Ježíšově životě

a v životě apoštolů. Pro křesťany ovlivněné novoplatonismem byly fyzické aspekty těchto dějin problematické, protože zobrazovaly hmotný svět jako dobré Boží stvoření. Proto se odvolávali na školy alegorického výkladu jako prostředku ke smíření Bible a novoplatónské filozofie. Jejich hermeneutické přístupy bagatelizovaly fyzické skutečnosti zaznamenané v Bibli a povzbuzovaly křesťany, aby hledali hlubší duchovní pravdy, kterým měly učit.

Duchovní smysl Písma byl zkoumán a kategorizován různými způsoby. Jeden z vlivných přístupů byl znám jako *Quadriga* -- latinský výraz pro římský vůz tažený čtyřmi koňmi. Obraz kvadrigy byl aplikován na Písmo, aby naznačil, že Písmo je zapřaženo do čtyř různých významů.

Jan Kassián, který žil přibližně v letech 360--435 n. l., tento přístup podrobně popsal ve svém díle *Konference*, Konference 14, kapitola 8. Kassián se řídil Origenovým základním rozlišením mezi doslovným a duchovním smyslem. Šel však ještě dál a rozlišil tři druhy duchovních významů: alegorický smysl, který představoval doktrinní učení pasáže, tropologický smysl, který představoval morální učení pasáže, a anagogický smysl, který představoval učení pasáže o nebi a eschatologické spáse.

Například podle *Quadrigy*, když se v biblické pasáži zmiňuje „Jeruzalém“, lze tento odkaz chápat čtyřmi způsoby. V doslovném smyslu jde o starověké hlavní město Izraele. V alegorickém významu odkazuje na křesťanské učení o církvi. V tropologickém smyslu může Jeruzalém znamenat buď věrného věřícího, nebo morální vlastnosti lidské duše. A v anagogickém smyslu by to mohlo být nebeské město popsané v knize Zjevení.

Je důležité si uvědomit, že v průběhu staletí se bibliční vykladači přeli o to, jak úzce by měl být duchovní význam biblické pasáže svázán s jejím doslovným významem. Někteří tvrdili, že všechny významy jsou s doslovným významem životně spjaty, jiní však tvrdili, že každý smysl textu je na ostatních nezávislý. A odvolávali se na skryté duchovní významy, které s doslovným smyslem nemají nic společného.

Jako jeden z příkladů lze uvést vlivného francouzského teologa Bernarda z Clairvaux, který žil v letech 1090--1153, jenž prosazoval velmi nápadité výklady Písma, které oddělovaly jeho duchovní smysl od doslovného. Například jeho výklad Písni písní zcela nesouvisel s doslovným smyslem textu. Poslechněte si tato slova z Písni písní 1:17:

Dům náš cedrové má trámy, hřeben cypřišový (Písni písní 1:17).

Čteme-li tuto pasáž v historickém kontextu, není těžké pochopit, že se jedná o popis skutečného Šalomounova paláce. Vyvyšovala krále tím, že upozorňovala na velkolepost jeho královského příbytku.

Bernard z Clairvaux však nedovolil, aby se jeho výklad řídil doslovným, gramaticko-historickým smyslem tohoto verše. Z jeho pohledu tato pasáž ve skutečnosti symbolizovala duchovní skutečnosti. Samotný dům představoval Boží lid. A trámy a krovy domu odpovídaly církevním autoritám. Dále říkal, že tento verš učí, jak mají vedle sebe fungovat také církev a stát. Duchovní významy, které Bernard podle svého názoru v tomto verši našel, nevyplývaly z jeho doslovného smyslu, a dokonce s ním ani nekorelovaly.

Martin Luther ve svých přednáškách o knize Genesis mluví o stylu výkladu -- a alegorickým stylem nemyslím autorovu zamýšlenou alegorii, ale to, že vezme text a alegorizuje ho způsobem, který autor nezamýšlel. A říká, že ve svém mládí, v mladších letech, Luther říká: V tom jsem byl také docela dobrý a sklídl jsem za to velký potlesk. Ale to není věrné Písmu. Kalvín také mluví o této alegorizaci a říká, že je to jako nasadit na Písmo voskový nos a můžete ho prostě otočit, jak chce vykladač, místo abyste byli věrní autorovi... Nicméně si myslím, že má cenu číst církevní otce, a Luther je zřejmě četl také, i když je kritizoval. Učíme se od nich, i když často nelegitimně přebírali pravdivé doktríny a nasazovali je na texty, které to neříkaly, chápeme, o co se snažili. Snažili se pochopit, jak vykládat Starý Zákon a učinit ho relevantním pro křesťany, i když v tom, řekli bychom, myslím, často někdy sešli z cesty. Takže se můžeme poučit o tom, jak vykládali Písmo. A v dějinách církve je také mnoho věrných příkladů výkladu, z nichž se můžeme poučit.

- Dr. Robert L. Plummer

Myšlenka, že Písmo má více významů, se v současném světě také široce ujala, ale většinou z jiných důvodů. Namísto tvrzení, že Bůh stvořil Písmo tak, aby komunikovalo na více úrovních, se mnozí moderní vykladači domnívají, že mnohovýznamovost Bible vyplývá z přirozené dvojnáčnosti samotného jazyka. Tvrdí, že jazyk je natolik mnohoznačný, že nikdy nemůže mít jediný přesný význam. A z tohoto důvodu je to nejlepší, co můžeme udělat, určit jakési nejasné hranice či omezení významu biblické pasáže. Podle tohoto názoru však tyto vícenásobné významy Bible nelze ověřit a je třeba je prostě přijmout, protože jeden člověk rozhodne, že to znamená toto, a druhý ono.

Nyní, když jsme viděli, že mnoho křesťanů věřilo, že doslovný smysl Písma je jen jedním z jeho mnoha významů, zkusme předpokládat, že doslovný smysl je jediným významem Písma.

JEDINÝ VÝZNAM

Slavný teolog Tomáš Akvinský, který žil přibližně v letech 1225 až 1274, zastával mnohem zodpovědnější přístup ke *Quadridě*. Na rozdíl od mnoha svých předchůdců a současníků trval na tom, že doslovný smysl Písma je základem všech jeho ostatních smyslů. Například ve své *Summě teologie*, část 1, otázka 1, článek 10, trval na tom, že každý legitimní duchovní výklad má kořeny v doslovném smyslu pasáže. Učil také, že nic, co je nezbytné pro víru, není sdělováno jako duchovní smysl, aniž by se o tom jinde v Písmu neučilo v doslovném smyslu. Ne všichni učenci by souhlasili s tím, že se Akvinský při výkladu Písma vždy řídil těmito zásadami. Přesto však v zásadě trval na tom, že každý smysl pasáže Písma musí být vázán na její doslovný význam.

Ačkoli Akvinského snaha o zakotvení duchovních významů v doslovném významu Bible může většině z nás připadat jako zdravý rozum, jeho názor nepřijal každý. Duchovní výklady, které byly odtržené od doslovného významu pasáží, byly používány na podporu mnoha učení středověké církve. A církevní autority tvrdily, že mají zvláštní, Bohem daný vhled do duchovních významů, které s doslovným významem Bible nijak nesouvisely.

Renesance v Evropě ve čtrnáctém až sedmáctém století však připravila půdu pro dramatický posun ve výkladu Písma. Stručně řečeno, renesanční učenci začali studovat klasické literární, filozofické a náboženské texty v jejich původních jazycích. Tím, že tyto texty vykládali nezávisle na autoritě církve, zdůrazňovali také jejich doslovný, historický smysl. A netrvalo dlouho a tento přístup byl aplikován také na Písmo svaté. Tato strategie výkladu ztotožňovala doslovný smysl s tím, co jsme nazvali původním významem biblických pasáží. A zdůrazňovala ústřední postavení a autoritu tohoto doslovného, původního významu.

Ve středověké církvi většina věřících tvrdila, že plný Boží záměr v Písmu lze poznat na základě čtyř přístupů: Mravní přístup následuje po doslovném, anagogickém a alegorickém. Reformátoři šestnáctého století -- většina z nás je nazývá protestanty -- se tedy proti tomu postavili, částečně teoreticky, ale zejména kvůli tomu, co z toho vzešlo, tedy kvůli tradici učení, která podle nich v některých případech Písmo poškozovala nebo zastírala původní záměr či autorský záměr Písma ve prospěch církevní autority.

- Dr. James D. Smith III

***Quadrigo* neboli čtverý smysl Písma má v křesťanské církvi dlouhou a starobylou historii a tradici... Takže i na reformované otce v době reformace tlačili někteří jejich katoličtí kolegové, protože reformátoři trvali na tom, že Písmo má jen jeden smysl nebo význam. Ale v reakci na to lidé jako William Whittaker například říkali, že neodmítáme *Quadrigo*, tedy představu, že Písmo má čtyři smysly; odmítáme myšlenku, že Písmo má čtyři významy. Je jen jeden, a to historický, doslovný a gramatický. Ale další tři jsou kolekce nebo to, co bychom dnes mohli považovat za aplikace, něco v tomto smyslu. Jde o to, že jsou založeny na tom jednom smyslu, ale jsou to správné směry přemýšlení o tom, jak se tento jeden smysl vztahuje na nás jako na dnešní čtenáře Bible. A tak nešlo ani tak o úplné odmítnutí *Quadrigy*, jako spíše o její reformu, přepracování, takže nyní existuje jeden smysl s těmito různými třemi aplikačními liniemi po linii víry, naděje a lásky.**

- Dr. Bruce Baugus

Během renesance protestanti pokračovali v rozvíjení myšlenek, které prosazoval Akvinský. Netvrdili však, že všechny duchovní významy jsou pouze založeny na doslovném významu Písma. Místo toho tvrdili, že všechny duchovní aspekty textu, které autor zamýšlel pro své původní publikum, jsou vlastně aspekty jeho doslovného smyslu. Domnívali se, že doslovný smysl Písma neboli jeho původní význam je zároveň jedinečný a komplexní. Dalo by se říci, že renesanční protestanti rozšířili pojetí pojmu „doslovný“ tak, aby zahrnoval vše, co autor zamýšlel „literou“ Písma sdělit. Výsledkem bylo, že přední osobnosti jako Ulrich Zwingli, Martin Luther a Jan Kalvín považovali doslovný nebo původní význam za pojem zahrnující vše, co každá biblická pasáž znamená. Doslovný smysl chápali jako komplexní význam, který zahrnuje historické, doktrinální, morální a eschatologické aspekty.

Protestantské pojetí doslovného smyslu Písma je možné ilustrovat přirovnáním k broušenému drahokamu. Broušené drahokamy mají mnoho „plošek“ nebo „tváří“, stejně jako existuje mnoho menších smyslů, které přispívají k doslovnému smyslu Písma. Každá pasáž Písma měla podle záměru svého autora sdělit něco o historických skutečnostech, učení, morálních povinnostech, spáse a eschatologii atd.

Každá ploška drahokamu je navíc samostatnou plochou, která přispívá ke kráse celku, a žádná nemůže být celým kamenem. Podobně i biblické pasáže mají odlišné aspekty, které přispívají k doslovnému významu, a žádný z těchto menších aspektů si nemůže činit nárok na to, aby byl celým doslovným významem.

Jednoduše řečeno, význam Písma je mnohostranný. Význam každého úryvku má mnoho menších částí nebo aspektů, které přispívají k jedinému, jednotnému významu, který jsme nazvali jeho doslovným smyslem.

Bible je bohatá kniha. Je to hluboká kniha. Pochází z Boží mysli a troufám si říct, že Boží mysl je dost rozsáhlá a myšlenky, které jsou v ní vyjádřeny, jsou rozsáhlé a mají mnoho úhlů pohledu... A tak je hodnocení výkladů jednoduše otázkou toho, zda si sednout a zeptat se sám sebe: Je tento úhel pohledu vhodným způsobem, jak text číst? ... A tak si prostě musíte promyslet možnosti z hlediska potenciální mnohosti a vhodnosti v kontextu toho, že se na věci díváte z různých úhlů tímto způsobem, a pak být otevřený možnosti, že význam ve skutečnosti je a může být složitý. Ve výsledku to vlastně obohacuje vaši interpretaci, protože úryvek může dělat víc, než je možná prvotní pochopení, prvotní dojem, který mohu mít, a ve výsledku se mohu poučit z toho, jak text čte někdo jiný.

- Dr. Darrell L. Bock

Každá významná pasáž Písma má důsledky pro mnoho různých aspektů teologie a křesťanského života. Je tedy snadné pochopit, proč se mnoho lidí v průběhu dějin církve domnívalo, že biblické pasáže mají více významů. Nejzodpovědnějším přístupem k bohatství Písma je však zajistit, aby vše, co o biblické pasáži říkáme, bylo spojeno s její gramatikou zasazenou do historického kontextu starověkého světa. A pokud budeme k Bibli přistupovat tímto způsobem, budeme lépe připraveni objevit komplexní význam, který Bůh a jeho inspirovaní lidští autoři zamýšleli sdělit původním posluchačům Písma.

V naší diskusi o složitosti významu Písma jsme zatím viděli, proč protestanti zdůrazňují důležitost a rozsah doslovného smyslu Bible. V tomto bodě jsme tedy připraveni obrátit pozornost k tomu, co budeme nazývat plnou hodnotou biblických pasáží.

PLNÁ HODNOTA

Evangelikálové čas od času používají výraz *sensus plenior*, což znamená „plný smysl“ Písma. Ačkoli potvrzujeme důležitost doslovného smyslu neboli původního významu biblické pasáže, uvědomujeme si také, že pozdější části Bible často odkazují na dřívější části Písma způsobem, který pouze neopakuje doslovný nebo původní smysl. To platí zejména tehdy, když novozákonní autoři poukazují na to, jak byl Starý Zákon naplněn v Kristu. Novozákonní autoři vykládali starozákonní pasáže správně. Nikdy nepopírali jejich původní význam. Neomezovali se však pouze na původní význam. Místo toho rozpoznali plnější smysl, *sensus plenior*, těchto starozákonních pasáží. A tak budeme v tomto duchu hovořit o „plném smyslu“ nebo „plné hodnotě“ každé biblické pasáže.

V tomto cyklu budeme definovat plnou hodnotu biblického textu jako:

Celkový význam textu, který se skládá z jeho původního významu, všech jeho biblických zpracování a všech jeho oprávněných aplikací.

Původní význam je doslovný smysl Písma, který je nejpodstatnějším aspektem textu. Biblická rozpracování jsou místa, kde jedna část Písma přímo nebo nepřímou komentuje jinou část Písma. A legitimní aplikace jsou důsledky, které má Písmo pro život svých čtenářů.

V souladu s touto definicí plné hodnoty Bible bude naše diskuse rozdělena do tří částí. Nejprve se zaměříme na pojem původního významu. Za druhé budeme diskutovat o biblických rozpracováních. A zatřetí se budeme zabývat oprávněnými aplikacemi Písma na náš život. Začneme původním významem.

PŮVODNÍ VÝZNAM

V jedné z předchozích lekcí jsme definovali původní význam jako:

Pojmy, chování a emoce, které božští a lidské autoři společně zamýšleli sdělit prvním publiku.

Jak jsme již řekli, původní význam pasáže je rovnocenný jejímu doslovnému smyslu. A jak ukazuje tato definice, původní význam je mnohostranný. Písmo mělo svým prvním posluchačům sdělovat mnoho rovin. Sděluje pojmy, což jsou myšlenky, které původní publikum mělo být schopno v textu rozpoznat. Sděluje chování, což jsou

činnosti, které se v textu buď prováděly, nebo neprováděly. A komunikuje emoce, tedy postoje a pocity, které jsou textem buď sdělovány, nebo vyjadřovány.

Ukažme si, jak může text sdělovat pojmy, chování a emoce, na příkladu Exodu 20:13, kde se píše:

Nebudeš vraždit! (Exodus 20:13).

Zamysleme se nad touto pasáží z hlediska naší definice původního významu. Jaké pojmy, chování a emoce chtěl Bůh a lidští autoři společně sdělit příkázáním proti vraždě svým prvním posluchačům? Nuže, pokud jde o pojmy, tento verš výslovně sděluje myšlenku, že je zakázáno protiprávní odnětí lidského života. Implicitně sděluje, že lidský život má pro Boha hodnotu. A skutečnost, že má formu příkazu, naznačuje, že Bůh je nad lidmi svrchovaný.

Pokud jde o chování, je toto příkázání součástí záznamu Božích historických činů -- Bůh sám se choval tak, že toto příkázání předal Mojžíšovi, a Mojžíš ho předložil Božímu lidu. A to naznačovalo, že Bůh chtěl, aby se lid, který Mojžíš vedl přes poušť do zaslíbené země -- původní publikum knihy Exodus -- nedopouštěl tohoto chování, vraždy.

A co se týče emocí, tato pasáž nás učí, že Bůh nenávidí vraždu a že je odhodlán prosazovat spravedlnost.

Původní význam příkázání proti vraždě byl mnohostranný a měl původním posluchačům zprostředkovat explicitní pojmy, chování a emoce Boha a Mojžíše a také je poučit o tom, co od nich Bůh vyžaduje, pokud jde o jejich vlastní pojmy, chování a emoce. A něco podobného platí pro každou biblickou pasáž.

Chceme-li tedy získat plnou hodnotu textu, musíme si uvědomit složitost původního významu. Pokud budeme tyto složitosti ignorovat, přijdeme o velkou část toho, co nás Písmo může naučit.

Reformátoři vyvinuli dvě metody výkladu textu: gramatickou a historickou. Na jedné straně se ptali, co text říká z gramatického hlediska? Na druhé straně, co říkal ve svém prvním prostředí? Tyto dvě odpovědi na tyto otázky poskytují takřikající parametry. V rámci těchto ohraničení je platná a legitimní celá řada výkladů, a to znamená, že v rámci těchto parametrů musíme projevit pokoru, když říkáme: ano, dalo by se to chápat i jinak. Nu, a pokud je jeden z těchto výkladů ve skutečnosti gramaticky nemožný, řekneme ne, to je špatně. Nebo pokud je jeden z nich historicky nemožný -- nemohli to tak v tomto prostředí myslet -- je třeba to odmítnout. Ale v rámci těchto dvou parametrů je možná celá řada výkladů, a jak říkám, je třeba zachovávat pokoru při svém vlastním chápání.

- Dr. John Oswalt

Písmo lze číst více než jedním způsobem. To však neznamená, že je možné cokoli. Některé věci jsou jednoznačně mimo. A v tom nám opět

pomáhají například hlavní témata, která jsou uvedena ve vyznáních víry. Pravidlo víry nás chrání před chybným čtením Písma... Je něco zásadně špatně, když vedeme dialog s jiným biblickým vykladačem a děláme to v arogantním, doktrinářském duchu.

- Dr. Carey Vinzant

Nyní, když jsme si ukázali, jak původní význam přispívá k plné hodnotě Písma, věnujme pozornost biblickým zpracováním.

BIBLICKÁ ZPRACOVÁNÍ

Biblická zpracování jsou:

Místa, kde jedna část Písma přímo nebo nepřímo komentuje určitý aspekt významu jiné pasáže Písma.

Protože celé Písmo je inspirované a neomylné, jsou tyto úpravy vždy v souladu s původním významem a potvrzují ho. Někdy je zpracování uvedeno jako opakování některého aspektu původního významu. Jindy může být biblické zpracování uvedeno jako objasnění věcí, které nebyly zcela zřejmé nebo dobře pochopené. A ještě jindy může být biblické zpracování rozšířením významu určité pasáže.

Bible například na mnoha místech rozvádí přikázání zakazující vraždu. Poprvé je toto přikázání zaznamenáno v Exodu 20:13, kde se říká:

Nebudeš vraždit! (Exodus 20:13).

První biblické zpracování tohoto úryvku, které zmíníme, je především opakováním přesně těchto slov v 5. kapitole Deuteronomia, kde Mojžíš připomíná izraelskému národu obsah Desatera. V 5. Mojžíšově 5:17 Písmo opět říká:

Nebudeš vraždit! (Deuteronomium 5:17).

Toto opakování potvrzovalo přikázání a připomínalo Božímu lidu podmínky jeho smlouvy. Samozřejmě i když je nějaké upřesnění uvedeno formou opakování, nikdy jen neopakuje to, co bylo řečeno dříve - kontext upřesnění vždy něco přidává k jeho významu. I tak je ale užitečné si uvědomit, že některá rozpracování mají formu opakování.

Druhým typem upřesnění, který jsme uvedli, bylo objasnění, a v 35. kapitole najdeme objasnění přikázání zakazujícího vraždu. V této kapitole Mojžíš rozlišuje mezi vraždou a náhodným zabitím. Poslechněte si, co Mojžíš napsal v Numeri 35:20-25:

Jestliže někdo srazí někoho z nenávisti či na něj hodí něco se zlým úmyslem, takže zemře, anebo jej z nepřátelství udeří rukou, takže zemře, ten, kdo zabil, bude jistě usmrcen, je vrahem. Krevní mstitel toho vraha

usmrtí, jakmile ho potká. Jestliže však někdo srazí někoho náhle bez nepřátelství či na něj hodí jakýkoliv předmět bez zlého úmyslu anebo na něj nechá z nepozornosti padnout jakýkoliv kámen, kterým je možno usmrtit, takže zemře, ačkoliv nebyl jeho nepřítelem a neusiloval o jeho zlo, tehdy bude pospolitost soudit mezi tím, kdo zabil, a krevním mstitelem podle těchto právních nařízení. Pospolitost vysvobodí vraha z ruky krevního mstitele... (Numeri 35:20--25).

Toto objasnění poskytuje informace, které byly klíčové pro pochopení přikázání zakazujícího vraždu. Objasňuje, že ne každý protiprávní případ zabití člověka je zároveň případem vraždy a že nehody by neměly být trestány stejným způsobem jako vražda. Pokud zabití zahrnuje „zlý úmysl“, tj. pokud je zabití úmyslné a motivované zlobou, přikázání vyžaduje přísný trest. Když je však zabití neúmyslné, přikázání vlastně zakazuje vraždu toho, kdo se činu dopustil.

Třetím typem biblického zpracování, který jsme uvedli, je rozšíření, kdy Písmo poskytuje další informace o pasáži nebo tématu, na které odkazuje. Rozšíření přikázání o zákaz vraždy najdeme v 5. kapitole Matoušova evangelia, kde Ježíš kritizuje tehdejší rabíny za to, že nesprávně omezují rozsah tohoto přikázání. Poslechněte si, co Ježíš učil o přikázání proti vraždě v Matoušovi 5:21-22:

Slyšeli jste, že bylo řečeno předkům: ‚Nezavraždíš.‘ Kdo by zavraždil, propadne soudu. Já vám však pravím, že soudu propadne každý, kdo se bez příčiny hněvá na svého bratra (Matouš 5:21--22).

Ježíš zde rozšířil přikázání proti vraždě a použil ho i mimo fyzický akt nezákonného odnětí lidského života. Podle Ježíšova rozvedení porušuje nespravedlivý hněv stejnou zásadu jako vražda. Hněv není tak špatný jako vražda, ale uráží stejný aspekt Božího charakteru.

Ježíš samozřejmě v Kázání na hoře cituje mnoho příkazů a jedním z nich je: „Slyšeli jste, že se nemá vraždit.“ A pak říká: „Ale já vám říkám toto: Nejde o vraždu, ale o nenávist. O to jde.“ A tak si myslím, že číst Ježíše v Kázání na hoře je pro nás nesmírně důležité, abychom pochopili skutečný význam přikázání, protože si myslím, že právě to Ježíš dělá... Ježíš se dostává k jádru problému. To, co nám Ježíš ukazuje -- a myslím, že musíme prostě aplikovat to, co Ježíš říká -- je, že příkaz vraždy, to není otázka toho, že jsem dobrý člověk, protože jsem nikdy neavraždil; dodržoval jsem příkaz. Ježíš říká toto... jde o úmysl v srdci, z něhož vražda pramení, a tím je nenávist.

- Dr. Brian J. Vickers

Ježíš nás vyzývá, abychom se vrátili k zásadám, které stojí v Exodu, že nestačí jen nespáchat hřích, ale neměli byste ho chtít spáchat. To znamená, že Ježíše zajímá nejen naše chování, ale i náš charakter,

nejen to, co děláme, ale i to, jací jsme. Proto říká: „Slyšeli jste, že je řečeno Nezapomeš.“ A tak se Ježíš ptá: „Jak to, že jsi zabil? Ježíš říká, že nebudeš chtít zabíjet... Hledá tedy jádro Zákona. Hledá princip, a ten je nadkulturní a vyzývá nás, abychom chtěli to, co chce Bůh, a to můžeme udělat jen tehdy, když je naše srdce proměněno Boží milostí, mocí jeho království, které v nás působí.

- Dr. Craig S. Keener

Když se Ježíš a další učitelé odvolávali na Písmo, obvykle mluvili o tom, co je „psáno“. Ale v Matoušovi 5:21--22 Ježíš mluvil o tom, co bylo „řečeno“, ne o tom, co bylo „psáno“. To byl běžný způsob, jak odkazovat na to, co židovští učitelé říkali o tom, co bylo napsáno. Ježíš zdaleka nezpochybňoval Starý zákon, ale vyvracel populární výklady Starého zákona, které se odchýlily od jeho původního významu.

Toto upřesnění bylo rozšířením původního významu přikázání, protože přesahovalo rámeček objasnění. Nevysvětlovalo pouze význam samotných slov přikázání. Místo toho přinášelo další informace z jiných pasáží, které přikázání vysvětlovaly způsobem, jenž odhaloval původní záměr přikázání v širším kontextu Božího zjevení. Na tomto pozadí Ježíš poukázal na to, že přikázání proti vraždě mělo vždy odhalovat Boží péči o lidstvo a že jeho původní důsledky daleko přesahovaly pouhou prevencí vraždy.

Bůh v Exodu rozhodně zakazuje vraždu, a když se Ježíš v Kázání na hoře zabývá tímto příkazem, říká, že zahrnuje nenávist a hněv, což bychom nazvali „hříchy srdce“. Existuje řada způsobů, jak vysvětlit, o co tam jde. Co Ježíš dělá s tímto původním příkazem? Někteří říkali, že ho dává stranou a zavádí něco nového. Jiní říkali, že zatímco příkaz daný v Exodu byl prostě něčím vnějším, a nyní přichází Ježíš a přidává něco zcela nového, něco nepředvídaného a v tom příkazu v Exodu neobsaženého, a zvnitřňuje zákon. Myslím, že nejlepším přístupem je říct, že Ježíš neříká něco zcela nového, ale prostě vytahuje to, co už v tom příkazu je. Myslím, že je to patrné například při pohledu na Desatero, desáté přikázání: „Nebudeš dychtit“. To je příkaz, který se týká srdce a hříchů srdce. A to je, myslím, zamýšleno jako klíč k celému Dekalogu, že bychom neměli chápat příkazy Dekalogu tak, že se týkají pouze vnějšího chování, ale že se týkají také jednání srdce, hříchů srdce, postojů srdce, které jsou základem tohoto chování. A tak Ježíš v kázání na hoře obnovuje a vykresluje Zákon v jeho plném záměru, až tak, že smete zkaženosti, které se objevily s průběhem dějin, v historii čtení těchto příkazů v životě Božího lidu. Ježíš tedy stojí, dává nám pravý záměr Zákona a ukazuje nám Zákon v jeho plnosti.

- Dr. Guy Waters

Čím více studujeme Písmo, tím více vidíme, že Bible stále znovu a znovu rozvíjí sama sebe. Proroci a žalmisté se pravidelně odvolávají na Mojžíšův zákon. Ježíš se

neustále odvolával na Starý zákon. A novozákonní autoři dělali stále totéž. Někdy můžeme mít problém pochopit, jak bibličtí autoři dospěli ke svým závěrům. V každém případě však biblická zpracování potvrzují jiné části Bible tím, že je opakují, objasňují a dokonce rozšiřují jejich původní význam. A to vše dělali pod vlivem Ducha svatého. A z tohoto důvodu musíme při zkoumání významu Písma uznat a podřídít se všem místům, kde Písmo rozvádí samo sebe.

V naší diskusi o plné hodnotě Písma jsme se zatím zabývali původním významem a biblickým zpracováním. Nyní jsme tedy připraveni zaměřit se na legitimní aplikace, které můžeme z biblického textu vyvodit.

LEGITIMNÍ APLIKACE

Legitimní aplikace definujeme jako:

pojmové, behaviorální a emocionální dopady, které by měl mít původní význam a biblické zpracování úryvku na posluchače.

Původní význam a biblická zpracování jsou inspirována a mají plnou autoritu pro všechny věřící v každé době. Proto musí být všechny legitimní aplikace Písma odvozeny z původního významu a rozpracování Bible a musí být s nimi v souladu. Naše aplikace však nejsou inspirovány Bohem. Děláme chyby a naše aplikace vždy podléhají úpravám a vylepšením. I tak jsou ale naše aplikace v míře, v jaké jsou věrné Písmu, součástí Bohem zamýšleného použití Bible, a tedy součástí její plné hodnoty.

Londýnské baptistické Vyznání víry z roku 1689, slavné protestantské shrnutí biblického učení, vyjadřuje tuto myšlenku v 1. kapitole, 10. oddílu:

Nejvyšším soudcem, který má rozhodovat všechny náboženské spory, zkoumat všechna rozhodnutí koncilů, názory starověkých spisovatelů, lidské nauky a soukromé duchy a v jehož rozsudku máme spočinout, nemůže být nikdo jiný než Písmo svaté zprostředkované Duchem svatým.

Protestantské církve téměř všeobecně uznávají, že lidský výklad a aplikace Bible jsou omylné. Lidské autority jsou sice legitimní, ale nikdy nemohou být konečnými soudci pravdy. A přestože je aplikace Písma do našeho života nezbytná, nikdy bychom s ní neměli zacházet, jako by byla neomylná stejně jako Bible.

Když kážeme, je to výklad -- vysvětlení -- a aplikace. Význam Božího slova by měl být jeden, význam textu by měl být jeden a měl by být stejný po celá staletí. Ale později, když přijde na to vidět text v kontextu, může mít různé aplikace pro včerejšek a dnešek; není to varianta standardu. Je to prostý rozdíl aplikace.

- Dr. Miguel Nunez, překlad

Výklad Písma může být jen jeden. Na základě jednoho výkladu můžeme získat více aplikací, ale aplikace musí zůstat věrná výkladu. Musíme se vždy snažit exegetovat Boží slovo, vyzdvihnout Boží zamýšlený význam dané pasáže nebo daného verše, jinak skončíme u eisegeze, což je situace, kdy do textu vnášíme nebo vkládáme své vlastní názory a výklady, své vlastní myšlenky na to, co mohou znamenat. Z toho může vzniknout velmi chybná aplikace, která může vést k poškození lidí, které možná učíte nebo jim kázete... A tak výklad musí být věrný aplikaci; aplikace musí být věrná výkladu.

- Rev. Thad James, Jr.

S ohledem na to, že legitimní aplikace jsou součástí plné hodnoty Písma, podívejme se, jak přikázání proti vraždě aplikovala jiná protestantská tradice, reprezentovaná *Heidelberským katechismem*. Tento katechismus byl sepsán v Evropě šestnáctého století s cílem poskytnout užitečné, avšak omylné shrnutí učení Písma. Otázka č. 105 *Heidelberského katechismu* zní: „Jaký je smysl zákona o vraždě?

Jaká je Boží vůle pro vás v šestém přikázání?

A katechismus odpovídá:

Nemám ponižovat, urážet, nenávidět ani zabíjet bližního, ani myšlenkami, ani slovy, ani pohledem či gesty, a už vůbec ne skutečnými činy, a nemám se na tom podílet ani u druhých; spíše mám odložit veškerou touhu po pomstě. Nemám také ubližovat sám sobě ani sám sebe lehkomyšlně ohrožovat.

Katechismus vykládá přikázání proti vraždě ve světle mnoha biblických rozvedení, včetně Ježíšova rozvedení v Matoušově evangeliu 5 a Pavlova učení o pomstě ve 12. kapitole listu Římanům.

Jak vidíme, plná hodnota jednoduchého příkazu „Nebudeš vraždit!“ může být nesmírně složitá a mnohotvárná. V návaznosti na Ježíše a Pavla autoři *Heidelberského katechismu* toto přikázání oprávněně aplikovali nejen na nespravedlivé odnětí lidského života, ale také na vše, co se vraždě podobá svým druhem, ne-li stupněm, jako je nenávisť a urážky. Takové aplikace vycházejí z původního smyslu zákazu vraždy i z jeho biblického rozpracování a jsou vhodné i v našich současných situacích. Z těchto důvodů jsou součástí plné hodnoty přikázání proti vraždě.

Pokud si položíte otázku: „Jakými legitimními způsoby lze aplikovat přikázání ‚Nezabiješ‘?“, je zcela zřejmé, že to znamená, že bychom neměli zabíjet lidi. Bylo by však nedostatečné vyvozovat, že to je vše, co toto přikázání říká. Sám Ježíš v kázání na hoře řekl, že pokud se hněváš na svého bratra, pak jsi spáchal vraždu. A pak by nás

povzbudil, abychom si uvědomili, že náš hněv a naše nespokojenost s lidmi je porušením tohoto konkrétního přikázání. Takže pokud jde o aplikaci na dnešní dobu, myslím, že je důležité, abychom lidem pomohli vidět, že Desatero je stále hluboce aktuální, protože chápe závažnost urážky Boha, a také nás nutí uvědomit si, že i naše menší činy, jak je vnímáme, ať už jde o chtíč, hněv nebo jiné emoce a vášně, mají ve skutečnosti potenciál zajít mnohem dál, pokud se jimi Bůh nezabývá na úrovni problému srdce. Aplikace tohoto biblického textu by tedy měla lidem pomoci vidět, jak takříkajíc v zárodku řeší problémy, které by se mohly stát mnohem horšími. A vlastně problémy i na úrovni zárodku, jak říká Ježíš v Kázání na hoře, jsou stále vážné.

- Dr. Simon Vibert

V Kázání na hoře nám Ježíš předkládá své autoritativní učení o Zákoně a jednou z věcí, kterou dělá, je, že přebírá příkazy a posouvá je takříkajíc na hlubší úroveň srdce. A tak když říká: „Slyšeli jste, že je řečeno ‚Nebudeš vraždit‘,“ zůstává to pravdou. Ale Ježíš jde dál a ukazuje nám skutečný záměr Zákona. Říká nám, že nejenže nemáme vraždit, ale nemáme ani říkat vražedná slova, slova, která by mohla být nenávistná, slova, která by se rovnala slovu „ty blázne“. Nebo že nemáme nenávidět svého bratra. A jinými slovy nám ukazuje, že Zákon v Exodu, v Desateru, není jen o tom, abychom něco nedělali. Ukazuje nám, že existuje hlubší záměr, který bychom měli pochopit, když tyto zákony čteme. A tak způsob, jak těmto zákonům rozumět, není jen holý zákaz, ale je to také pozitivní příkaz. Není to prostě „nevraždi“, ale „podporuj život“... A tak když Ježíš rozebírá důležité části Starého zákona, vlastně je shrnuje do dvou věcí: Milovat Boha celým srdcem a milovat bližního jako sebe sama. Je to pozitivní příkaz lásky, který je skutečným záměrem Zákona.

- Dr. Brandon Crowe

V moderním světě musí křesťané posuzovat nejrůznější otázky související s biblickým zákazem vraždy. Musíme se zabývat potraty, eutanazií, sebevraždami, válkami, krajní chudobou a mnoha dalšími hrozbami pro lidský život a důstojnost. V každém případě nám přikázání zakazující vraždu ukládá odpovědnost. A jedním z našich úkolů jako vykladačů Písma je zjistit, jaké jsou tyto povinnosti. Tím, že to uděláme, plněji odhalíme, jaký je skutečný význam přikázání.

ZÁVĚR

V této lekci o složitosti významu jsme probrali historii vnímání doslovného smyslu Písma jako jeho jediného, gramaticko-historického významu a popsali jsme plnou hodnotu biblického textu z hlediska jeho původního významu, biblických rozpracování a oprávněných aplikací.

Jak jsme viděli v této lekci, každá biblická pasáž má jeden komplexní původní význam. A je tak komplexní, že se dotýká pojmů, chování a emocí původního publika mnoha různými způsoby. Kromě toho však existuje mnoho dílčích shrnutí tohoto složitého původního významu. Původní význam poskytuje neomylný rámec, základ pro naše porozumění. Abychom však získali povědomí o plné hodnotě Písma, musíme také najít vodítko v biblických rozpracováních a musíme také provést mnoho legitimních aplikací na náš dnešní svět.

PŘISPĚVATELÉ

Dr. Richard L. Pratt, Jr. (Host) je spoluzakladatelem a prezidentem společnosti Third Millennium Ministries. Více než 20 let působil jako profesor Starého zákona na Reformovaném teologickém semináři a byl vedoucím katedry Starého zákona. Dr. Pratt je vysvěceným duchovním a hodně cestuje, aby evangelizoval a vyučoval. Studoval na Westminsterském teologickém semináři, získal titul M.Div. na Union Theological Seminary a doktorát ze starozákonních studií na Harvardově univerzitě. Dr. Pratt je generálním redaktorem *studijní bible NIV Spirit of the Reformation*, překladatelem *New Living Translation* a konzultantem křesťanské teologie pro Islamic Encyclopedia. Je také autorem řady článků a knih, včetně knih *Modli se s očima otevřenými*, *Křesťanská apologetika*, *Najdi svou důstojnost*, *Dal nám příběhy* a komentářů k 1. a 2. knize Paralipomenon a 1. a 2. listu Korintským.

Dr. Bruce Baugus je docentem filozofie a teologie na Reformovaném teologickém semináři.

Dr. Darrell L. Bock je výkonným ředitelem oddělení kulturní angažovanosti a vedoucím profesorem novozákonních studií na Dallaském teologickém semináři.

Dr. Brandon D. Crowe je docentem Nového zákona na Westminsterském teologickém semináři.

Rev. Thaddeus J. James, Jr. je viceprezidentem pro akademické záležitosti na Birminghamském teologickém semináři.

Dr. Craig S. Keener je vedoucím katedry biblických studií F. M. a Ady Thompsonových na Asbury Theological Seminary.

Dr. Miguel Núñez je starším pastorem Mezinárodní baptistické církve v Santo Domingu v Dominikánské republice a prezidentem organizace Integrity and Wisdom Ministry.

Dr. John Oswalt je hostujícím významným profesorem Starého zákona na Asbury Theological Seminary.

Dr. Robert L. Plummer je docentem výkladu Nového zákona na The Southern Baptist Theological Seminary.

Dr. James D. Smith III je docentem církevních dějin na Bethel Seminary v San Diegu a adjunktem náboženství na univerzitě v San Diegu.

Rev. Dr. Simon Vibert je starším pastorem v Christ Church Virginia Water v Anglii a bývalým zástupcem ředitele a ředitelem školy kazatelství na Wycliffe Hall v Oxfordu.

Dr. Brian J. Vickers je docentem výkladu Nového zákona na The Southern Baptist Theological Seminary a zástupcem šéfredaktora The Southern Baptist Journal of Theology.

Dr. Carey Vinzant je docentem systematické teologie na Wesleyho biblickém semináři.

Dr. Guy Waters je profesorem Nového zákona na Reformovaném teologickém semináři.